

Vapaakappalekokoelman tilaratkaisut

Esittely

Laissa kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007) määritellään vapaakappalekirjastojen vastuista yleisön saataville saatettujen, kansallisen kulttuurin aineistojen säilyttämisestä tuleville sukupolville ja saattamisesta tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön. Turun yliopisto kirjasto on Kansalliskirjaston ohella ainoa vapaakappalekirjasto, jossa säilytetään laissa tarkoitettuja pienpainatteita.

Yliopiston pääkirjaston peruskorjauksen tarvesuunnittelu on valmistunut joulukuussa 2025. Feeniksin maanalaisissa kerroksissa (3 394 m²) säilytetään tällä hetkellä kolmessa tasossa yhteensä n. 18 000 hyllymetriä kirja-aineistoja sekä aikakauslehtiä, mikrofilmejä ja karttoja. Feeniksin aineistoissa on myös ainutlaatuisia teoksia, joiden erityissäilytysvaatimuksia ei tällä hetkellä pystytä kirjaston kellaritiloissa varmistamaan.

Vapaakappalekokoelman vuotuinen lisäys ei enää vuosiin ole mahtunut pääkirjaston tiloihin, vaan pienpainatteille on jouduttu hankkimaan erilliset varastotilat Raisiosta (2 253 m² ja 11 300 hyllymetriä). Seuraavan 25 vuoden aikana kirjasto tarvitsee lisää noin 8 000 hyllymetriä pelkästään uusien vapaakappaleiden säilyttämiseksi asianmukaisesti.

Feeniks-kirjaston maanalaiset kerrokset ovat oman aikansa poikkeuksellinen rakenteellinen ratkaisu, jossa kiinteät kirjahyllyt kannattelevat rakennuksen välipohjia. Nykyiset kellarin välipohjat eivät mahdollista kirjahyllyjen lisärakentamista. Tästä syystä peruskorjauksen suunnittelussa on lähdetty vaihtoehdosta, jossa nykyiset matalat kerrokset puretaan ja kahden välipohjan sijaan rakennetaan yhdellä välipohjalla kaksi normaalikorkuista kerrosta.

Peruskorjauksen yhteydessä on tarkoitus säilyttää museoviraston edellyttämässä vähäisessä laajuudessa nykyisiä hyllyjä, portaita ja välipohjaa. Samalla on tarkoitus rakentaa turvalliset säilytystilat kirjaston arvoteoksille.

Yliopistolla on tarvetta lisätä ryhmätyö-, opiskelu- ja opiskelijatiloja etenkin yliopistonmaalla. Vapaakappaleiden ja muiden aineistojen varastointiin on selvitetty vaihtoehtoja, jotta Feeniksin alakerrokseen saataisiin sijoitettua toimivat ja tehokkaat monitoimitilat sekä henkilökunnan että opiskelijoiden käyttöön.

Yliopisto on pyytänyt neljältä taholta tarjouksen vuokrattavista tiloista, jotka mahdollistaisivat siirrettävillä kirjahyllyillä vähintään 40 000 hyllymetrin käsittävän aineiston turvallisen varastoinnin. Lisäksi tilassa tulisi olla työtilat vapaakappaleiden vastaanottoon ja käsittelyyn sekä työpisteet aineistoja käyttäville tutkijoille. Tarvittavan hyötypinta-alan määräksi on varmistunut noin 6 000 neliömetriä eli tarvittava vuokrattava kokonaismäärä on noin 7 000 neliömetriä.

Kirjaston näkökulmasta tärkeimmät valintakriteerit vapaakappalekokoelman säilytystilalle vuokran lisäksi ovat:

- korkeatasoinen rakennustapa, jotta on varmuus tasaisista, sopivista kosteus- ja lämpöolosuhteista aineiston säilymisen varmistamiseksi
- turvallinen rakennus, joka tarkoittaa mm. luotettavaa, pitkäaikaista vuokrasuhdetta

- saavutettava sijainti sekä asiakkaiden että työntekijöiden näkökulmasta
- riittävän kokoiset tilat myös aineiston kasvua ajatellen ja huomioiden Turun yliopiston valtakunnallinen tehtävä vapaakappaleiden nk. kakkosvarmistuksena ja erityisroolin pienpainatteiden tallettamisessa. Yliopistolle on mahdollisesti tulossa myös uusia vapaakappaletehtäviä tulevaisuudessa.

Saatujen tarjousten perusteella esitetään, että sopimus vapaakappalevaraston vuokraamisesta tehdään Turun Teknologia kiinteistöt Oy:n kanssa. Edullisen vuokran lisäksi Teknologia kiinteistöjen tarjoama vaihtoehto on kirjaston näkökulmasta toimivin sekä sijainniltaan että toiminnallisuudeltaan. Teknologia kiinteistöjen kanssa tehtävä vuokrasopimus mahdollistaa myös ennen aikaisen luopumisen ICT-talon tiloista, mikä pienentää yliopiston vuokratukustannuksia yli miljoonalla eurolla vuosina 2028–2031.

Oheismateriaalina saadut tarjoukset tiloista sekä yhteenveto saatujen tarjousten keskeisistä ehdoista.

Valmistelija

Talousjohtaja Siru Helminen

Päätösesitys

Rehtori Marjo Kaartinen:

Hallitus päättää valtuuttaa rehtorin allekirjoittamaan Turun Teknologia kiinteistöt Oy:n kanssa vapaakappalevaraston vuokrauksen aiesopimuksen sekä varsinaisen 25 vuoden pituisen vuokrasopimuksen rakentamisen käynnistyttyä.

Päätös

Liitteet